

גינה על חמור

על פי אגדת חז"ל

כתבה: דבורה בושרי, אייר: מנחם הלברשטט

הצעות לפעילות למורים – כיתה א'

עקיבא הרועה כבר בן ארבעים, והוא עדיין אינו יודע לקרוא. בדרך יצירתית ואוהבת מצליחה רעייתו רחל לעזור לו להתגבר על המבוכה ולהצטרף לקבוצת ילדים הלומדת קרוא וכתוב.

"אין הביטן לַמֵּד" (מסכת אבות ב, ה)

הילדים צועדים את צעדיהם הראשונים בבית הספר. אחד מרים את היד ומפגין ידע, ואחרת מרבה לשאול שאלות מצוינות, אך לפעמים תלמידים יושבים בצד ונמנעים מהשתתפות. האם הם מתביישים? האם הם נבוכים?

במשנה במסכת אבות כתוב שאדם שמתבייש לא יצליח ללמוד. רחל בחוכמתה ממחישה לעקיבא שבושה היא תחושה זמנית חולפת, ואילו החוכמה והידע נשארים.

אפשר ללמוד הרבה מחייהן של דמויות מופת, מאושיות התרבות שלנו. רבי עקיבא, גדול בתורה שלימד רבבות תלמידים, התחיל את דרכו כרועה צאן שלא ידע קרוא וכתוב. סיפורים עליו מזכירים לנו שלעולם לא מאוחר ללמוד, וכי למידה דורשת תעוזה ואומץ ומתקבלת בחברה בשמחה ובכבוד.

קוראים יחד

- **רבי עקיבא:** לפני קריאת הסיפור תוכלו לברר אילו אמרות או סיפורים המיוחסים לרבי עקיבא התלמידים מכירים. אפשר לתאר את הנוף ואת התקופה ולספר לילדים על רועה הצאן העני שנישא לרחל בתו של כלבא שָׁבוּע. אפשר לחפש ספרים על דמותו של רבי עקיבא שספריית פיג'מה חילקה בשנים שעברו, למשל "אות בבאר" או "אגדות שלנו" מאת שהם סמיט, ולקרוא עוד עליה (לחצו כאן).

- **איפה התרנגולת?** תרנגולת סקרנית מעטרת עמודים רבים בספר. האם התלמידים מצליחים למצוא אותה? מה מושך את המבט שלה בכל עמוד? מה מסקרן את התלמידים? אפשר לחלק את התלמידים לזוגות ולבקש מהם לספר זה לזה על תחומי העניין שלהם.

בואו נדבר על זה

- **"אין הביישן למד":** עקיבא חושש. הוא יודע שאם ילך ללמוד, הוא יהיה חריג, מבוגר בתוך כיתה של ילדים. כדאי להכיר לילדים את הפתגם ולשאול: האם גם הם נמנעים לפעמים מהשתתפות בלימוד או במשחק? מדוע? תוכלו לשתף בסיפור אישי, במקרה שנמנעתם מלנסות משהו חדש בגלל חשש או בושה. אפשר לחשוב יחד כיצד ניתן לעודד חבר להתגבר על הבושה ולנסות משהו חדש.
- **מה הייתם אומרים לעקיבא,** רועה הצאן, לו הייתם פוגשים אותו בשוק? תוכלו להמחזי מפגש כזה: תלמיד אחד ייצג את רבי עקיבא, ותלמיד אחר ינסה לשכנע אותו להצטרף לכיתה הלימוד.

הצעות לפעילות בכיתה

- **קריאות עידוד:** אפשר לחלק את התלמידים לקבוצות ולבקש מכל קבוצה לעצב על בריסטול קריאת עידוד כיתתית (למשל, "המנסה הוא המנצח!", "בכיתה שלנו שאלות מתקבלות בברכה!", "אם לא תשאל, איך תדע?" ועוד). כדאי לתלות את הקרזות על קירות הכיתה.
- **גינה של שאלות:** כמו הגינה על גב החמור בסיפור, גם את הסקרנות של התלמידים כדאי לטפח, להפריח ולהצמיח! אפשר ליצור עם התלמידים קיר כיתתי מלא בפרחי נייר. בכל פעם שנשאלת בכיתה שאלה מעניינת, אפשר לכתוב אותה במרכז אחד הפרחים. אפשר גם לרשום דברים שהילדים רוצים ללמוד. בוודאי תצמח לכם גינה מפוארת ומלאת עניין!
- **מציגים את זה!** הסיפור ציורי והתפקידים בו רבים: בשוק, בכיתה ובבית של רחל ורבי עקיבא. אפשר להיעזר בתפאורה, במוזיקה ובתחפושות ולהעלות הצגה של הסיפור לפני תלמידי בית הספר או ההורים.

סיפור זה מבוסס על מדרש מתוך הספר "מדרש הגדול":*

אמרה לו אשתו לך למוד תורה. אמר לה הלא ישחקו עלי שאני בן ארבעים שנה ואיני יודע כלום. אמרה לו בוא לעשות פלא. אמר לה ומהוא. אמרה לו הבא לי חמור שהוא ניזק בחליותיו. הביא לה. זרקה על נזקו עפר וזרעה עליו שחלים וצמח. הוציאו לשוק יום ראשון ושחקו עליו. יום שני ושחקו עליו. יום שלישי לא שחקו עליו. כך אמרה לו לך ולמוד תורה היום ישחקו עליך למחר ישחקו יום שלישי יאמרו זה מנהגו כן. מיד הלך הוא ובנו וישב לו אצל מלמד תינוקות.

* "מדרש הגדול" נערך על ידי הרב דוד בן עמרם עדני מהעיר עדן שבתימן, שחי כנראה במחצית הראשונה של המאה ה-14. החיבור נחשב גולת הכותרת של יצירת יהדות תימן.

קריאה נעימה ופעילות מהנה!